

Жеңилдетилген дары-дармек менен камсыз кылуунун мамлекеттик программалары

Кыргызстанда мамлекеттик кепилдиктер программасы боюнча дарыкана тармагы аркылуу жарандардын айрым категорияларын жеңилдетилген дары-дармек менен камсыз кылууга багытталган программа ишке ашырылууда – бул камсыздандырылган жарандарды дары-дармек менен камсыз кылуу жана жеңилдетилген категориядагы оорулууларды (бронхиалдык астма, эпилепсия, параноиддик шизофрения, аффективдик бузулуулар жана онкологиялык оорулар менен ооругандар) дары-дармек менен камсыз кылуу. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2012-жылдын 12-январындагы № 28 токтому менен “Мамлекеттик кепилдиктер программасы жана Милдеттүү медициналык камсыздандыруунун кошумча программасы боюнча амбулатордук деңгээлде калкты жеңилдетилген дары-дармек менен камсыздоо жөнүндө жобону бекитүү тууралуу” жобо бекитилген.

Жеңилдетилген дары-дармек программасын киргизүүнүн максаты – бул дары-дармек каражаттарынын физикалык жана экономикалык жеткиликтүүлүгүн камсыз кылуу жана эң негизгиси, программа бейтаптарды ири каржылык чыгымдарга дуушар кылып, ооруканага кайрылбастан, үй-бүлөлүк дарыгери менен кеңешип, амбулатордук шартта (үйдө) дарыланууга мүмкүнчүлүк берет.

Программанын ишинин негизги принциптери – 1) дары каражаттарын милдеттүү түрдө рецепт менен берүү, 2) ЭПА боюнча дары каражаттарынын тизмеси жана дары формасына жараша компенсациянын өлчөмү бекитилген жана 3) бейтап сатып алган дары каражатынын наркынын бир бөлүгүн төлөп бериши.

Программанын иштөө тартиби: дарыгердин рецепти боюнча дарыкана мекемелеринен белгилүү дары каражаттарын берүү. Дарыканадан дары берүүдө бейтап сатып алган дары-дармек каражаттарынын наркынын бир бөлүгүн гана төлөйт, дарыканага милдеттүү медициналык камсыздандыруунун каражаттарынан же мамлекеттик бюджеттен орду толтурулат (төлөнөт).

Дары-дармек менен камсыз кылуунун жеңилдетилген программасын ишке ашырууга катышууну каалаган бардык дарыканалар милдеттүү талаптарды сактоо менен ММК фондунун аймактык башкармалыктары менен келишим түзүшөт. Негизги талаптар **жогоруда аталган Жободо** баяндалган. Жеңилдетилген программалар боюнча иштеген дарыканалардын тизмеси, алардын даректери ар бир Үй-бүлөлүк медицина борборунун маалымат тактасында, ошондой эле ММК фондунун <http://foms.kg/ru/dragsadress/> сайтындагы – дарыканалар жана алардын даректери бөлүмүндө илинет.

***Көңүл буруңуздар!** Дарыканаларда электрондук жеңилдетилген рецепттер менен иштеген дарыкана жөнүндө маалымат, ошондой эле дары-дармектер жана дарыкананын чекене баалары жөнүндө таблица болушу керек!*

Саламаттык сактоо министрлигинин 2024-жылдын 25-декабрындагы № 1343 буйругун ишке ашырууда калктын камсыздандырылгандарды жана калктын жеңилдетилген категорияларын дары-дармек менен камсыздоонун жеңилдетилген

программалары боюнча орду толтурулуучу жеңилдетилген дары-дармек каражаттарына ички референттик бааларды (ВРЦ) бекитүү жөнүндө ММК фондунун 2024-жылдын 27-декабрындагы № 272 “Амбулаториялык деңгээлде жеңилдетилген программалар боюнча орду толтурулуучу дары-дармек каражаттарынын тизмеси” жарыяланган. <https://foms.kg/uploads/prikaz/Prikaz%20272.pdf>

2019-жылдан тартып этап-этабы менен республикада **“Электрондук жеңилдетилген рецепт” маалыматтык системасы** киргизилген жана 2021-жылдын 4-кварталынан тартып бардык региондордогу үй-бүлөлүк дарыгерлер жана фармацевттер ушул жаңы системада иштеп жатышат жана жеңилдетилген рецепттерди электрондук форматта жазып берүүгө жана сатууга өтүштү.

“Электрондук жеңилдетилген рецепт” инфосистемасынын иши жөнүндө бейтап эмнени билүүсү маанилүү:

1. Системада рецептти тариздөөдө бейтаптын ИЖН кодун киргизүү менен башталат. ИЖН код – бул бейтаптын картасында көрсөтүлгөн 14 орундуу жеке номер. Ошентип, бейтапка ИЖН-кодсуз жеңилдетилген рецепт берүү мүмкүн эмес.

2. **Өтө маанилүү!** Маалыматтык системада бейтаптын жеке маалыматтарында электрондук дарегин жана/же мобилдик телефон номерин көрсөтүңүз. Ар бир рецепт жазып берилгенден кийин ММК фонду тарабынан рецепттин номерин, анын колдонуу мөөнөтүн жана компенсациянын болжолдуу өлчөмүн көрсөтүү менен жазылган рецепт жөнүндө бейтаптын электрондук почтасына билдирүү автоматтык түрдө кетет. Ошентип, бейтап бардык жеңилдетилген рецепттерди билип, көрө алат. Сиз үй-бүлөдөгү (уулунун, жубайынын, кызынын, небересинин, бир тууганыны, ж.б.) электрондук/дарегин көрсөтүүгө болот. Азыркы учурда СМС-билдирүү жана кабарлоо иштеп чыгуу стадиясында.

3. Эгерде бейтаптын электрондук дареги жок болсо, жана ошого жараша берилген рецепт жөнүндө билдирүү болсо, анда дарыканага кайрылган учурда бейтап: **1) рецепт номерин көрсөтүшү керек** (дарыгер тарабынан жазылышы керек), **2) өзүнүн ИЖН кодун көрсөтүшү керек** (көптөгөн бейтаптар жатка билишет, ID картасынын көчүрмөсүн жасай алышат жана кагазга жазылган ИЖН кодду алып жүрүү же өзү менен кошо алып жүрүү). Бейтаптын ИЖН кодсуз жана рецепттин номери электрондук рецепт боюнча дары каражатын сатуу мүмкүн эмес!

4. Басылган э/рецепт дары-дармек каражаттарына, катталган дары-дармек каражаттарынын айрым топторуна гана талап кылынат! Башка учурларда рецептти басып чыгарып, бейтапка берүүнүн кажети жок. Ал эми дарыканалар башка өзгөчөлүктөрдөн тышкары рецептти кагаз жүзүндө талап кылууга укугу жок!

5. Рецепт электрондук форматта да, кагаз түрүндө да талап кылынса, күчтүү таасир этүүчү дары-дармек каражаттарына рецептер белгиленген өзгөчөлүктөр болуп саналат.

6. Маалыматтык системада программалык бюджетке жана катталган камсыздандырылган калктын санына жараша 1 бейтап үчүн лимит бар. Жазылган жана сатылган рецепттерди эсепке алуу менен лимит автоматтык түрдө жөнгө салынат (азайтылат). Эгерде лимит түгөнүп калса, анда кийинки рецепт берилгенде компенсациянын суммасы 0,0 сом болот.

7. Электрондук жеңилдетилген рецепт медициналык көрсөткүчтөр боюнча дарыгерлер тарабынан жазылат.

"Электрондук жеңилдетилген рецепт" дары-дармек менен камсыздоо системасынын айкын-ачыктыгына, маалыматтардын аныктыгына жана коррупция фактыларын жоюуга багытталган.

Бул маалыматтык системада эки негизги маалымдама иштейт:

1. Дары-дармек каражаттарынын эл аралык патенттелбеген аталыштарынын маалымдамасы (ЭПА) дары-дармек формасын (таблетка, капсула, кабык менен капталган таблетка, Инъекциялар үчүн ампула, таблетка-ретард, аэрозолдун дозасы ж. б.) жана 1 мг үчүн компенсациянын өлчөмүн көрсөтүү менен. компенсациянын өлчөмү дарыгер көрсөткөн оорунун Диагнозуна жараша болот! Бул маалымдама <http://foms.kg/ru/spavochniki/> сайтынан табууга болот.

2. Кыргыз Республикасында гана каттоодон өткөн жана Мамлекеттик реестрде турган дары-дармек каражаттарынын соодалык, генерикалык, фирмалык аталыштарынын маалымдамасы! Бул маалымдама 700гө жакын аталыштан турат, онлайн режиминде дайыма жаңыланып турат жана төмөнкү даректер боюнча сайттан таанышса болот: <http://foms.kg/ru/spavochniki/>

Андан ары жеңилдетилген дары-дармек менен камсыздоо программасына тезирээк багыт алуу үчүн бул суроолорго бир нече суроолор жана жооптор берилет.

Жеңилдетилген шарттарда дары-дармектер менен камсыздоону ким колдоно алат?

<u>Калктын категориялары</u>	
<u>Кыргыз Республикасынын камсыздандырылган жарандары:</u> <ul style="list-style-type: none">- иштегендерге карата иш берүүчү тарабынан Социалдык фондго камсыздандыруу чегерүүлөрү жүргүзүлөт,- пенсионерлер,- социалдык жөлөкпул алган адамдар,- 16 жашка чейинки балдар,	<u>Оорулуулардын жеңилдетилген категориясы:</u> <ul style="list-style-type: none">- эпилепсия менен ооругандар,- бронхиалдык астма менен ооругандар,- параноиддик шизофрения менен ооругандар,- аффективдүү бузулуулар,

<ul style="list-style-type: none"> - Социалдык фондго камсыздандыруу чегерүүлөрүн төлөгөн фермерлер жана фермердик чарбалардын мүчөлөрү, - аскер кызматчылары, - иш менен камсыз кылуу органдарында каттоодо турган жумушсуздар, - студенттер, - ММК полиси бар адамдар (1-сүрөттү караңыз) 	<p>- онкологиялык оорулуулар ҮДТга катталган жана диспансердик каттоодо тургандар.</p>
--	--

 Ар бир бейтап ММК фондунун сайтынан өзүнүн камсыздандыруу статусун текшере алат - <http://foms.kg/ru/status/>

№ 1 сүрөт, ММК полиси

 ҮМБ ҮДТда кош бойлуулук боюнча каттоого турган аялдардын арасында ММК полиси, ММК фондунун аймактык башкармалыктары, Үй-бүлөлүк дарыгерлер тобу аркылуу акысыз таризделет жана берилет. Башка учурларда камсыздандырылбаган жарандардын арасында ММК полиси акы төлөө негизинде ишке ашырылат.

Бейтаптарга кандай милдеттүү талаптар көрсөтүлгөн?

<u>ММКнын Кошумча программасы боюнча</u>	<u>Мамлекеттик кепилдиктер программасы боюнча</u>
<p>Камсыздандырылган жарандар ҮДТга катталууга жана Социалдык фонд тарабынан берилүүчү идентификациялык жеке номери (ИНН) болууга тийиш.</p> <p>Иштеген жарандар, фермерлер Социалдык фонддун жеке эсепке алуу базасы боюнча милдеттүү тартипте камсыздандырылгандыгын текшерет, б.а.</p>	<p>Жеңилдик берилген категориядагы оорулуулар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ҮДТга катталууга тийиш, - диспансердик каттоодо турууга, - Социалдык фонд тарабынан берилүүчү идентификациялык жеке номери (ИНН) болууга тийиш.

иш берүүчү тарабынан камсыздандыруу чегерүүлөрүнүн бар экендигине текшерүү жүргүзүлөт.

ММК полисин көрсөткөн адамдар берилген ММК полистеринин базасы боюнча текшерилет.

Калган категориялар текшерилбейт, алар автоматтык түрдө камсыздандырылгандар болуп саналат.

ММК/МКПнын жеңилдетилген рецепттери боюнча кандай дарыларды сатып алууга болот?

<u>ММКнын Кошумча программасы</u> <u>боюнча</u>	<u>Мамлекеттик кепилдиктер программасы</u> <u>боюнча</u>
<p>Дары каражаттарынын жана медициналык буюмдардын 74 эл аралык аталышына алардын курамына кирген дары-дармек каражаттарынын тизмеси электрондук маалымдамада келтирилген. Ал онлайн режиминде системалуу түрдө жаңыртылып турат. (жогорудагы таблицада ДК тизмеси келтирилген)</p> <p>Дары-дармек каражаттарынын негизги тизмеси клиникалык протоколдорго кирген мониторинг жүргүзүлүүчү ооруларды дарылоо үчүн препараттар менен берилген. Бул гипертониялык оору (амлодипин, биспролол, эналаприл, лизиноприл ж.б.), ашказан жарасы (фамотидин, метронидазол, омепразол, пантопрозол), бронхиалдык астма (Салбутамол, беклометазон, преднизолон,...), темир-жетишсиздик анемия (Темир препараттары, анын ичинде фолий кислотасы менен айкалышта), курч ичеги инфекциялары (регидрон), өпкөнүн өнөкөт оорусу (амоксициллин, беклометазон...).</p> <p>Маалымдамада башка дары-дармектердин арасында: фолий кислотасы, йод камтыган препараттар, онкологиялык оорулуулар үчүн ооруну басаңдатуучу каражаттар ж. б.</p> <p>Мындан тышкары, атайын көрсөтмө боюнча каралган: кандагы кантты аныктоочу тест тилкелери, антигельминтиктер, аторвастатин, карведилол.</p> <p> Электрондук рецепттер боюнча электрондук маалымдамада келтирилген дары-дармек каражаттары гана сатылат! Башка дары-дармектерди сатуу мүмкүн эмес!</p>	

Рецептти толтуруу үчүн кандай документтер болушу керек,?

<u>ММКнын Кошумча программасы</u> <u>боюнча</u>	<u>Мамлекеттик кепилдиктер программасы</u> <u>боюнча</u>
<p>Бардык бейтаптардын идентификациялык жеке номери (ИНН же ИЖН) болушу керек. Эреже катары, бул 14 орундуу номер жарандын сүрөт-картасында (паспортунда) көрсөтүлгөн.</p>	

ММК же МКП рецепттерин ким жаза алат?

<u>ММКнын Кошумча программасы</u> <u>боюнча</u>	<u>Мамлекеттик кепилдиктер программасы</u> <u>боюнча</u>
Үй-бүлөлүк дарыгер, фельдшердик-акушердик пункттун башчысы, врач-психиатр, көрсөткүчтөрү боюнча врач-онколог.	

Жеңилдетилген программа боюнча дары-дармектерди жазуунун ченемдери барбы?

<u>ММКнын Кошумча программасы</u> <u>боюнча</u>	<u>Мамлекеттик кепилдиктер программасы</u> <u>боюнча</u>
<p>Ооба, бар. "Электрондук рецепт" маалыматтык системасында бюджеттин көлөмүнө жана катталган калктын санына жараша ар бир бейтапка календардык жылга сом чеги менен белгиленет. Бул көрсөткүч күн сайын рецепт жазып берүүнү жана дарыканада дары-дармек каражаттарын сатууну эске алуу менен бара-бара азайып бара жатат! Рецепт жазылган күнү белгиленген лимитке жеткен учурда компенсация 0,0 сомго барабар болот. Башкача айтканда, бул учурда, бейтап толук наркы боюнча дары сатып алууга аргасыз болот!</p> <p>Дарыгер ҮДТда ҮМБга бөлүнгөн финансылык каражаттардын чегинде бир жылга (кварталга, айга) рецепт жазып берет.</p>	

Жеңилдетилген электрондук рецепт боюнча дары сатып алган учурда кандай жол менен жеңилдиктер берилет?

<p>Дарыканадан жеңилдетилген рецепт боюнча дары сатып алууда бейтап дары-дармектин чекене баасы менен ордун толтуруу суммасынын ортосундагы айырманы төлөйт!</p> <p>Ордун толтуруу суммасы – бул дарыгер жазып берген дары-дармек каражатынын бирдигинин санына кайра эсептелген таасир этүүчү заттын 1 мг ордун толтуруу баасы (аны жеңилдетүү үчүн маалымдамада дары-дармек препаратынын таңгагы үчүн компенсациянын өлчөмү көрсөтүлөт). Ошол эле учурда ДК бирдиктеринин белгиленген саны дарыканада сатылган бирдиктердин иш жүзүндөгү санынан айырмаланышы мүмкүн! Бул учурда ордун толтуруу суммасы таблеткалардын, ампулалардын ж. б. иш жүзүндө берилген санынан эсептелет.</p> <p>Мисалы, дарыгер бейтапка 30 таблетка Амоксицилинди 500 мг жазып берген, бейтап 30 таблетка сатып алат. Маалымдамада 1 таңгак Амоксицилин (Фарма Нур) үчүн ордун толтуруу баасы 500 мг № 20 75 сомго барабар, ордун толтуруу суммасы $75/20 \cdot 30 = 112,5$ сомго барабар. Дарыканадагы чекене баа менен 112,5 сом ортосундагы айырма кошумча</p>
--

төлөө суммасын түзөт - бул пациент 30 таблетка үчүн төлөөгө тийиш болгон сумма.
Амоксициллин 500 мг.

Жеңилдетилген рецепт боюнча дары бейтап эмнени билиши керек?

<u>ММКнын Кошумча программасы</u> <u>боюнча</u>	<u>Мамлекеттик кепилдиктер программасы</u> <u>боюнча</u>	
<p>Дарыкана мекемелеринин чексиз катышуусу бейтаптарга дары-дармектер арзан болгон дарыканаларды тандап алууга, ошону менен акчасын үнөмдөөгө мүмкүндүк берет.</p> <p> Дарыканада дары-дармектин баасы канчалык аз болсо, бейтап ошончолук аз төлөйт!</p>		
<p>Эл аралык аталышын (же жалпы аталышын) көрсөтүү менен дарыгер дайындаган дары-дармек каражаты бейтапка дары-дармектин оптималдуу вариантын тандоого катышууга мүмкүнчүлүк берет – эң арзан дарыны, же “тааныш” же кадыр-барктуу фирмалык дарыны ж.б.</p> <p>Фармацевт дары-дармектерди жалпы алмаштырууну сунуш кылат.</p>		
<p>Дары-дармектерди жалпы алмаштыруу - бул ар кандай аталыштагы (соодалык, фирмалык, генерикалык), бирок белгилүү терапевттик таасир көрсөтүүчү бир активдүү дары заты бар дары-дармек каражаттарынын тобунан тандоо.</p> <p>Мисалы, Эналаприл - эл аралык патенттелбеген аталыш (ЭПА). Дарыканаларда ар кандай маркадагы дары-дармектердин ар кандай аталыштары сатылат, алардын курамында Эналаприл бар. Ар кандай аталыштар, ал эми курамында активдүү зат бирөө –Эналаприл:</p>		
Эл аралык патенттелбеген аталышы (ЭПА)	Соода, фирмалык же жалпы аталыштар	Өндүрүүчү өлкө
Эналаприл	Берлиприл	Германия
	Эднит	Венгрия
	Эналаприл	Россия, Словения
	Энам	Индия
	Энап	Словения
	Энаренал	Польша
	Энаприл	Индия
	Ренитек	Швейцария
<p>Бул дары-дармектердин баасы дарыканаларда ар кандай, ал эми ордун толтуруу суммасы маалымдама боюнча бирдиктүү жана бул учурда эреже боюнча, дары канчалык кымбат болсо, бейтап ошончолук көп төлөш керек болот! Ошондуктан, дарыны сатып алууда бейтап эналаприлдин жалпы аталышын тандап алышы мүмкүн, адатта, ал эң арзан жана бул дары үчүн кошумча акы төлөөнүн кажети жок болушу мүмкүн. Же фармацевт сунуш кылган башка өндүрүүчүлөрдүн башка дарылары. Фармацевттин тили менен бул жалпы алмаштыруу деп аталат!</p>		

рецепт боюнча сатып алган дары-дармектердин баасы дары-дармектердин баасында көрсөтүлгөн дары-дармектердин баасына дал келиши керек.

Сатып алган дары-дармекке чек талап кылыңыз!

Көңүл буруңуз! Кыргызстанда ММК фонду тарабынан компенсацияланган (ордун толтурган) дары-дармек каражаттарына жана КОВИДди дарылоо үчүн дары-дармек каражаттарына бааларды жөнгө салууну киргизүү менен мамлекет тарабынан чектүү дүң жана чекене баалар белгиленет. КР Саламаттык сактоо министрлигинин буйругуна ылайык ар бир дарыканада бейтапка жеткиликтүү жерде чекене баасын көрсөтүү менен дары каражаттарынын тизмеси болушу керек!

Дарыканалардагы баа белгиленген баалардын чегинен ашпоого тийиш!

Ар бир пакетте баа белгиси болушу керек!

Дары-дармек каражаттарына бекитилген чектелген дүң жана чекене баалар менен буйруктар чыгаруучу фирмаларды көрсөтүү менен дары-дармек каражаттары жана медициналык буюмдар департаментинин сайтында – http://pharm.kg/ru/price_regulation/price_regulation_order же: <https://ndb.med.kg/account/login> шилтемеси боюнча келтирилет.

Эгерде сизде:

- суроолор пайда болсо
- эч бир түшүндүрмөсүз жана себепсиз жеңилдетилген электрондук рецепт берүүдөн баш тарткан учурлар болсо
- бул программалар жөнүндө көбүрөөк билүүгө каалоо бар болсо

анда, *113 шыр байланышы* боюнча кайрылсаңыздар болот.

Биздин адистер бардык суроолорго жооп беришет, кеңеш беришет жана сизге жардам беришет!